

«نبرد پشت نبرد» رادیکالیسم سیاسی آمریکا را به تمسخر می‌گیرد

کاریکاتور است رادیکال ومخالفان پلاستیکی‌اش

ایمان عظیمی خبرنگار گروه فرهنگ

فیلم جدید پل توماس اندرسون بسیار مستعد بد فهمیده شدن است؛ اما نمی‌توان با یک «بد» و «خوب» خشک و خالی پرونده آن را بست و بایگانی کرد. «فیلم» بیش از آنکه محتوایی سرگرم‌کننده و امکانی برای پرکردن اوقات فراغت باشد، موجودیتی است که می‌تواند نسبت ما را با قدرت، ساختارهای سیاسی موجود و نظم نمادین مشخص کند و در مواردی حتی سوژه پاره‌پاره پست‌مدرن را با نشانه‌های تصویری واضح به رخ مخاطبانش بکشد. «نبرد پشت نبرد» نیز با شناختی که نسبت به کارنامه مؤلفش داریم حامل خصلتی اینچینی است. این اثر، هجویه‌ای بر امر نمادین و تلاشی در جهت از میان برداشتن مرز میان سوژه و امر واقع است؛ به همین خاطر است که با عینک سینمای ژانر نمی‌توان سراغ آن رفت و تکلیفش را با استفاده از یک سری عبارت کلی و قراردادی مشخص کرد، زیرا اندرسون برای به سخره گرفتن همه‌چیز و همه‌کس در دنیای از معنا تهی شده کنونی چاره‌ای جز برخورد پارودیک با مایه‌های سرگرم‌کننده صنعت هالیوود و جریان محافظه‌کار حاکم بر تولیدات آن نداشته، پس نوع مواجهه کارگردان «مست عشق لایبعل» با موضوع فیلم جدیدش ممکن است بسیاری از منتقدان را به این اشتباه بیندازد که در حال تماشای یک اثر خالص ژانری اند، درحالی‌که چنین نیست. جذب نگاه تماشاگر امروزی به پرده سینما و بیان دو کلام حرف حساب با وی بدون برآورده کردن حداقلی نیازش به تفریح و وقت‌گذرانی ممکن نیست.

باب فرگوسن (نانونارد دی‌کارپو) و پرفیدیا بورلی میلز (تینا تیلور) عضو یک گروه چپ رادیکال و شبه‌آنارشیستی به‌نام «فرنج ۷۵» هستند که قصد دارند با بهره‌برداری از توان اندک نظامی، نظم نمادین موجود را با چالش مواجه کرده و با آتش افروزی و میل افسارگسیخته و فاقد منطق به هر چه‌م‌رج،

مثل همیشه بود! ممنون آقای اندرسون

سعید قاسمی خبرنگار

«نبرد پس از نبردی دیگر» از همان سکانس‌های نخستین روشن می‌کند که قصد ندارد در زمین منطقی روایی کلاسیک یا حتی در محدوده‌ی درام جدی گام بردارد. فیلم، مثل اغلب آثار اندرسون رنگ‌بویی پست‌مدرن به خود می‌گیرد و با لحن کم‌دی دارک، جهان امروز را درون هجو می‌کند؛ جهانی که در آن هر امر جدی به‌سریعت مضحک می‌شود و هر کنش رادیکالی، پیش از وقوع، نابود و بی‌اثر می‌گردد. طنز تلخ فیلم نه برای سرگرمی، بلکه برای افشاسازی است؛ افشای فروپاشی سوژه در دل جهانی که دیگر جایی برای معنا ندارد و همه‌چیز را به سطح تصویر تقلیل می‌دهد. این کیفیت، فیلم را از یک روایت صرفاً روان‌شناسانه فراتر می‌برد و آن را به مطالعه‌ای دقیق درباره وضعیت انسان معاصر تبدیل می‌کند. باب، شخصیت مرکزی فیلم، نه یک قهر مان شکست‌خورده، بلکه تکه‌پاره‌ای از هویتی است که

نام پل اندرسون مرعوبمان نکند

حمیدرضا رحبزرزاده خبرنگار

بعید می‌دانم کسی فیلم را ندیده باشد و این متن را بخواند؛ پس مستقیم برویم سراغ اصل مطلب. ژنرال لاک‌جاو در اواخر فیلم و بعد از یک موش‌وگر به‌بازی، دختری را می‌گیرد که به‌تازگی فهمیده دختر دورگه خودش است، سپس درحالی‌که کنش‌کنشان او را می‌برد، فریاد می‌زند: «من یک ماجراجوی کریسمس هستم!» دوتی این یعنی چی؟ هدف والتری دارم؛ اقتضای که از داشتن بچه‌ای مثل تو، بالاتر!» پس عضوی از «ماجراجویان کریسمس» بودن لایند بسیار مهم است، نه؟ پاسخ به این سؤال را در ادامه خواهیم گفت؛ اما پیش از آن، فلش‌بکی بزنیم و وضعیت آخرین ساخته پرهیاهوی پل توماس اندرسون را از ابتدا دقیق‌تر بررسی کنیم. او به‌جای کارگردانی در جدیدترین ساخته خود، همچون یک دیکتاتور بی‌منطق بالای سر ناشخصیت‌های اثر خود می‌ایستد و بی‌وقفه دستور صادر می‌کند. در ابتدای فیلم، باید با یک گروه‌ک انقلابی به نام «فرنج ۷۵» همراه شویم؛

واقعیت اجتماعی را منکوب سازند. در همین اثناست که ازدواج پرفیدیا و باب با یکدیگر «میل» دروغین به مبارزه و تغییر را بر ملا می‌سازد و سرنوشت این دو را از هم جدا می‌کند. پرفیدیا، دستگیر می‌شود و به‌واسطه نقش فعال کلنل استیو لاک‌جاو (شان پن) دوستان خود در فرنج ۷۵ را لو می‌دهد تا به این واسطه باب و فرزند پرفیدیا و کلنل، یعنی ویلا (چیس اینفینیتی) زندگی مخفیانه‌شان را در حاشیه‌شهری دیگر ادامه دهند. اوضاع به همین منوال باقی نمی‌ماند و سـاختار سیاسی حاکم آدم‌هایش را برای قلع‌وقمع کردن بازماندگان انقلابیون پیشین که اکنون تنها پادی از آن‌ها برجای مانده بسیج کرده و به منطقه باب و ویلا می‌فرستد. نبرد پشت نبرد، فیلمی تلخ و گزنده برای اشـاره به میزانشن زندگی در گذشته و اکنون ماست که نشان می‌دهد هرگونه دورخیز و تلاش برای رسیدن به امر متعالی و «میل» به شکست و نیست شدن می‌انجامد. پرفیدیا با آن رویکرد دلوزی – فکویی که به جهان پیرامونش دارد، عاقبت فرار را بر قرار ترجیح می‌دهد و از لنز دوربین اندرسون فاصله می‌گیرد. از طرف دیگر، سرهنگ لاک‌جاو – که سال‌ها خود را عضو وفادار جامعه سفیدپوستان آمریکایی با همان گروه نژادپرست ماجراجویان کریسمس قلمداد کرده بود – به‌واسطه ناخودآگاهش که به ساحت زبان ورود پیدا کرده و میل سوژه مبنی‌بر ارتباط جنسی با پرفیدیا ی رنگین‌پوست را بر ملاساخته، سخت منکوب شده و با مجازات مرگ از صحنه خارج می‌شود. ویلا نیز به‌عنوان قطب به‌اصطلاح معصوم‌تر داستان، برآیندی کلی از وضع بشر امروزی است. جسم او در نتیجه رقم خوردن فعلی نامشروع میان سرهنگی نژادپرست و یک انقلابی سیاه‌پوست پدید آمده و موجودیت پیدا کرده است، پس هویتش نیز مانند حقیقت جسمانی وی در جایی میان زمین و آسمان قرار دارد و مشخص می‌کند این سوژه تکه‌تکه‌شده هیچ‌گاه به وجودی یکپارچه و منسجم دست پیدا نخواهد کرد. ویلا اگر ادای مادر انقلابی و هم‌قطاران دیرینش را در می‌آورد و به‌شکلی تمسخرآمیز و هجوآلود از باب در میانه مهلکه اسم رمز طلب می‌کند نباید آن را به معنای

فهم امر سیاسی توسط وی، بلکه مکانیسمی برای دور شدن از هسته آسیب‌زای میل و به نیش کشیدن و مصرف کردن لحظه اکنون تلقی کرد. فیلمساز در نبرد پشت نبرد جهانی را ترسیم می‌کند که سوژه آن محصور در دایره تکرار تاریخ نسل و همواره از رسیدن به میل بازمی‌ماند. نتیجه آرمانخواهی برای نسل پدران و مادران ویلا ترجمه‌ای جز شکست تراژیک و حماقت‌بار ندارد و هرگونه تلاش از سمت فرزندان این جمع فقط به بار کمیک آن و حل شدن در ووکیسم و مواردی از این دست منتهی می‌شود. پل توماس اندرسون در اثر شالوده‌شکنانه، صریح و گزنده خویش، حقیقت زندگی در این دوره را به مای مخاطب یادآور می‌شود و با زبانی آکنده از تلمیح و استعاره بصری، ظهور و بروز ترامپ‌های زمانه در بلبسوی این جهان را که خود نتیجه سال‌ها مبارزه محبوم با «فقدان» عدالت اجتماعی، آزادی، حق تعیین سرنوشت و... بوده منطقی جلوه می‌دهد. رویکرد کنایه‌آمیز، هجگونه و ابزورد فیلمساز به تقلا ی انسان برای راهی، حامل حقیقتی است که نظام حاکم بر جهان و مخالفان هم‌بسته‌اش چندان روی خوشی به آن نشان نمی‌دهند و سعی بر نادیده گرفتنش دارند. از این‌ها گذشته، اگرچه موضوع این یادداشت تحلیل وجوه دراماتیک و زیبایی‌شناسانه نبرد پشت نبرد نیست، باید عنوان کرد این اثر با اتکا بر تجربه سینماتوگرافیک پیشین در شب‌های عیاشی (۱۹۹۷) معجونی سینه‌فیلایی است که می‌تواند آن را با گذشت زمان در قواره فیلم‌های کالت قرار دهد.

با مسئولیت‌هایش طفره می‌رود. طنز فیلم دراین رابطه نیز پنهان اما اثرگذار است؛ هیولای واقعی نه گذشته باب است و نه دشمنان خیالی اش، بلکه همین ناتوانی در پذیرفتن نقش پدران است. اندرسون با بریدن دیالوگ‌ها و ایجاد مکث‌هایی طولانی، این ناتوانی را به امری قابل لمس تبدیل می‌کند؛ لحظاتی‌که نه خنده‌دارند و نه کاملاً تلخ، بلکه در جایی بین این دو قطب در نوسانند؛ همان نقطه‌ای که لحظات کم‌دی فیلم از آن نیرو می‌گیرد. فرم بصری فیلم، با انتخاب قاب‌هایی که اغلب سوژه را در گوشه تصویر قرار می‌دهند، این وضعیت را تشدید می‌کند. باب در بسیاری از نماها به‌جای آنکه مرکز قاب باشد، در حاشیه ایستاده؛ گویی جهان نه‌تنها پذیرای او نیست، بلکه عمداً او را از مرکزیت رانده است. استفاده از نورهای خاموش و رنگ‌های نیمه‌مرده، به‌خصوص در بازگشت‌های ذهنی باب، نشان‌دهنده فروپاشی انسجام روانی اوست. خاطره در فیلم، نه ابزاری برای فهم گذشته، بلکه نیرویی تهاجمی است که هر بار به شکل ناقص و مضحک ظهور می‌کند. اندرسون با این استراتژی، به‌جای آنکه گذشته را نوستالژیک تصویر کند، آن را به مسخ‌شدگی امروز پیوند می‌زند و همین پیوند است که فیلم را از دام رمانتیسیسم رها می‌کند. هجو به پست‌مدرنی که فیلم ارائه می‌دهد، در رفتار جمعی شخصیت‌ها و بافت اجتماعی پیرامون نیز قابل درک است.

دیگر است. فیلم به‌جای پروراندن روابط کاراکترها، سرگرم امور مهم‌تری است! طرف دیگر دعوا نیز هیچ پرداختی ندارد. ژنرال لاک‌جاو با این گروه انقلابی دیگر است. به کدامین انگیزه؟ بعدها می‌فهمیم او علاقه‌ای افراطی و البته بی‌منطق به عضویت در گروه «ماجراجویان کریسمس» دارد. آیا بالاخره به‌جای پیش‌فرض، بسرای اولین‌بار با خلق انگیزه مواجهیم؟ ابداً! این گروه هم پرداختی ندارد و صرفاً در حد گنگی پرتغوز و پر قدرت از سفیدپوستان نژادپرست به بیننده تحمیل می‌شود. اینجا به پرسش ابتدایی بازمی‌گردیم. نه می‌توان له و نه علیه این انگیزه دستوری ژنرال، موضعی داشت. لاک‌جاو زمین‌وزمان را به هم می‌ریزد که چه بشود؟ پیش‌فرض اندرسون این است که خودمان، اهمیت بالایی این گروه نژادپرست سفیدپوست را می‌سازیم و او نیازی نیست کاری انجام دهد! وقتی همه‌چیز همچون روپنایی بدون زیربناست، مخاطب هم بدلی می‌شود به فردی که در یک عصر پاییزی، در کافه‌ای دورافتاده نشسته و نظاره‌گر جنگ خونین دو گروه مافیایی ناشناس است؛ نظاره‌گری که فقط می‌خواهد این کشمکش بی‌معنا هرچه زودتر تمام شود. اتفاقی که دقیقاً هنگام تماشای «نبردی پشت نبرد دیگر» رخ می‌دهد. فیلم به‌جای استفاده درست از زمان طولانی خود برای ساختن برداختِ دوطرف، عمده زمان خود را هدر می‌دهد و تماشاگر بدون ذره‌ای مشارکت در مراسم داستان، چپستی‌های بی‌منطق، بی‌اهمیت و پیاپی فیلم را یکی پس

درستایش خالصانه از پل توماس اندرسون که سرراهش هرکه را دید، چک زد!

مقاومت است که دوباره دورهم جمع می‌شوند؛ اما در ستایش مقاومت نیست. داستان آمریکایی وری همه این ایدئولوژی‌هاست. داستان آمریکایی امروز که همه مستخریه‌بازی‌های مربوط به رفتارهای نژادپرستانه، مبارزه‌های مسلحانه مبتنی بر ایدئولوژی را کنار گذاشته و اسیر زندگی شده و تعریفش از زندگی هم چیزی نیست جز مواد و الکل و خوشی و صدا البته تسلیم‌شدن به جریان ووکیسم که اتفاقاً استاد سسیلی‌های سختی را هم به گوش آن‌ها می‌زند.

اینجا و در این فیلم نه فقط در آمریکای امروز که حتی در آمریکای زمان شروع فیلم همه همدیگر را به پوست خیار می‌فروشند. انقلابی‌نماها حتی قبل از خوردن نخستین چک هم‌زمان خود را دم تیغ قرار می‌دهند. هرکسی که بازداشت می‌شود بعد از کمی تهدید مقر می‌آید. حتی لازم نیست که چکی بخورند. حتی جوان به‌اصطلاح نان‌بایوئری لسل زد هم که مثلاً قرار است مقابل راه‌ورسم دنیا بایستد و فردیت خودش را توی چشم جهانی هستی بکند کسی است که دوستش را می‌فرشد. دو نفر دیگر که ظاهر معقول‌تری دارند به رفیقشان خیانت نمی‌کنند. فیلم با نگاه هجوآلود

فرهنگ‌نگار

فرهنگ‌نگار

سه‌شنبه ۲۷ آبان ۱۴۰۴

شماره ۴۵۶۰

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

جامعه‌ای که فیلم تصویر می‌کند، جامعه‌ای است که در آن کنش جدی به‌سرعت تبدیل به نمایش می‌شود. صحنه‌های به‌ظاهر اکشن فیلم، عملاً پارودی کنش سیاسی اند؛ حرکاتی که بی‌نتیجه می‌مانند، چون جهان اطراف بلافاصله آن‌ها را به سطح یک ژست یا تصویر اگروتیک تقلیل می‌دهد. در چنین جهانی، باب هرقدر هم تلاش کند معنایی برای زندگی بیابد، از همان ابتدا بازنده است؛ زیرا قواعد بازی تغییر کرده‌اند و جهان مدرن تنها به چیزهایی مجال بقا می‌دهد که قابلیت مصرف سریع داشته باشند. این همان نقطه‌ای است که طنز فیلم از دل آن زاده می‌شود؛ مواجهه امر جدی با جهانی که دیگر جدیت را تاب نمی‌آورد. در نهایت، «نبرد پس از نبردی دیگر» نه فیلمی درباره گذشته یک مرد، بلکه درباره وضعیت انسان امروز است؛ انسانی که میان آرمان‌های فرسوده و واقعیت بی‌رحم، معلق مانده. طنز سیاه فیلم، اتورهتیه فیلمساز نیست، بلکه شیوه‌ای است برای بیان حقیقتی دردناک؛ سوژه معاصر نه از طریق تراژدی، بلکه از دل کم‌دی سیاه افشا می‌شود. اندرسون نشان می‌دهد نبردهای ما با جهان همیشه تکرار می‌شوند، زیرا ریشه آن‌ها نه در بیرون، بلکه در شکاف‌هایی است که درون ما ریشه دارند؛ شکاف‌هایی که هرگز بسته نمی‌شوند، فقط شکلشان عوض می‌شود.

از دیگری، نظاره می‌کند. اوج بی‌منطقی این اتفاقات در پایان‌بندی است؛ جایی که لاک‌جاو باید ناگهان تنها شود، یا یک خلاف‌کار سرخ‌پوست ناگهان جان خود را فدای ویلا کند یا رفت‌وبرگشت‌های بی‌دلیلی در فرازوفرو د جاده انتهایی رقم بخورد و از آنجاکه اندرسون دستور می‌دهد، نباید سؤال پرسید! شاید برخی بگویند اندرسون، این فیلم را برای آمریکایی‌هایی ساخته که پیشاپیش، دوطرف ماجرا را می‌شناسند و این دوگانه برایشان معنادار است. در پاسخ باید گفت حتی اگر نویسنده و کارگردان یک اثر، هیچ‌دغدغه‌ای نسبت به داستان و شخصیت‌هایش ندارد و صرفاً می‌خواهد مسئله‌ای را با رسم شکل بیان و عملاً با تانک مسافركشی کند، باز هم راهش این نیست. این گونه فیلم‌ها، وقتی هیچ تلاشی برای واکاوی ابعاد مسئله و بردن مخاطب از سطح به عمق نمی‌کنند، تنها کارگردشان تکرارکردن مسئله‌ای است که مخاطب، پیشاپیش آن را می‌داند. این یعنی تلف‌کردن وقت مخاطب در کنار هدردادن بودجه‌ای هنگفت که در مورد این فیلم، چیزی مابین ۱۲۰ تا ۱۷۵ میلیون دلار ناقابل است! اینجاست که مدیوم سینما بی‌رحمی ذاتی خود را نمایان می‌کند و وقتی کارگردان، بدون توجه به ملزومات مدیوم و صرفاً از سر دغدغه‌ای سطحی فیلم بسازد، اثر حتی علیه موضع پیشینی سازنده می‌شود و هم انقلابیون، هم استیث اقتدارگرا و اساساً بر‌خورد میان این دو را تبدیل به مضحکه‌ای قاجعه‌بار می‌کند!

خود یادمان می‌اندازد که چه هم‌رزم‌ها که پای میکروفون ایستاده مقاومت رجزخوانی‌ها بلندند و تا اسم شب را نگویی تورا داخل انقلاب خود به حساب نمی‌آورند؛ اما به زمین سفت که برسند چک اول را نخورده زمین‌وزمان و انقلاب و آرمان‌هایش را به دشمن می‌فروشند! فیلم روایت خیانت هم است...

فیلم داستان آدم‌هایی باسماه‌ای است. همه چیز به تن همگان زار می‌زند. دی‌کارپو وسط مراسم فرار از دست نیروهای پلیس با آن لباس بلند قرمز و کلاه‌ی بر سر و آن عینک‌دودی بیش از حد بزرگ روی صورت بیشتر شبیه پخمه‌هاست تا یک چریک فراری پیر. انجمن معاهده‌جویان کریسمس که هجویه‌ای است بر انجمن‌هایی چون «جمع‌جمه و استخوان» و اعضایش هم همچنین. آدم‌یاد مسران بفکی مافیا در فیلم گوست‌داگ می‌افتد که فارست ویتاکر یکی‌یکی شکارشان کرد! تنها آدم‌حسابی‌های فیلم مهاجران هستند که این را باید از منظری جداگانه بررسی کرد. تنها گروهی که به یکدیگر خیانت نمی‌کنند زندگی خانوادگی دارند و می‌دهند. هرکسی که بازداشت می‌شود بعد از کمی تهدید مقر می‌آید. حتی در این مقال کوتاه نمی‌توان فیلم را بیشتر از این موشکافانه بررسی کرد. فیلم را بسیار دوست داشتم و توصیه می‌کنم قبل از تماشایش انتظار دیدن یک فیلم هججانی حماسی اخلاقی و داستان‌گورا از سر تا بیرون کنید. فیلم دنیا را جدی نمی‌گیرد چه برسد به انتظارات شما!